

ТЕОРЕТИЗАЦІЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

У результаті аналізу наукової літератури є можливість констатувати, що більшість сучасних дослідників під професійною компетентністю соціального працівника розуміють сукупність професійно-особистісних показників та виокремлюють її спільні компоненти, зокрема: комунікативну культуру, що складається з уміння орієнтуватися у певній ситуації, умінні визначати особистісні особливості та емоційний стан людини; культуру в сфері інформації – вміння отримувати інформацію в галузі своєї професійної діяльності, та здатності передавати інформацію клієнту; аналітичну культуру, що виявляється в умінні вибрати метод роботи з позиції ситуаційного підходу, способи комунікації залежно від їхнього статусу; моральність, потреба вчинити відповідно до вимог етики та моралі.

Враховуючи аналіз зарубіжної та вітчизняної літератури нами розроблено теоретичну модель формування професійної компетентності соціального працівника (рис. 1), що складається з наступних компонентів: цільового, мотиваційного, функціонального, змістовного, діяльнісного та результативно-корекційного.

Разом з тим, очевидним є те, що формування професійної компетентності - це динамічний процес освоєння та модернізації професійного досвіду, що веде до його накопичення, розвитку індивідуальних професійних якостей, що передбачає безперервне самовдосконалення. Можна виділити такі етапи формування професійної компетентності: самоаналіз та усвідомлення необхідності, планування цілей, завдань та шляхів саморозвитку, самопрояв, аналіз, самокоригування. Також результати аналізу психолого-педагогічних досліджень свідчать, що професійна компетентність має певну структуру, до складу якої входять компоненти, які гіпотетично визначені та експериментально перевірені в кожному окремому дослідженні. Найчастіше в структурі професійної компетентності виділяють: операційно-технічну сферу (знання, навички, уміння, професійно значущі якості); мотиваційну сферу (спрямованість, інтерес, мотиви, потреби); змістовно-діяльнісну сферу (засоби виконання діяльності, результативні показники діяльності).

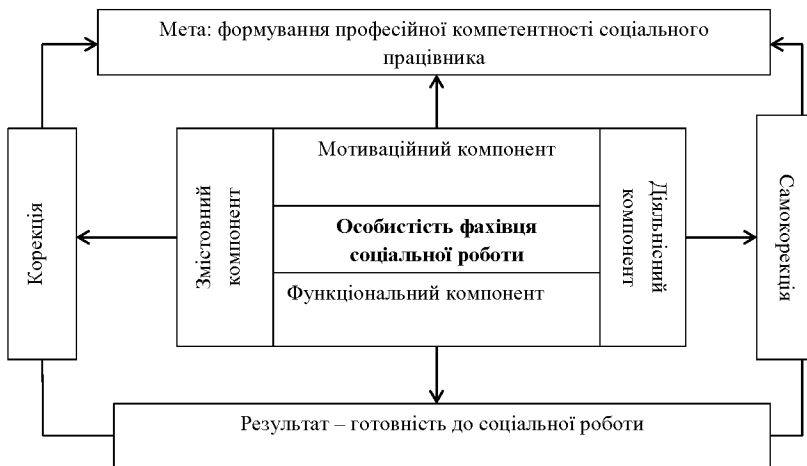

Рисунок 1. Теоретична модель формування професійної компетентності соціального працівника. Джерело: авторська розробка

Синтезувавши зазначені результати, серед недоліків підготовки майбутніх соціальних працівників у контексті досліджуваної проблеми можна визначити наступні: проблеми проектування освітнього маршруту з урахуванням пропозицій роботодавців та самих студентів; проблеми професійної підготовки викладачів до організації освітнього процесу в рамках компетентнісного підходу; проблеми переважання частки теоретичних знань над практичними вміннями; проблеми організації змістовної практики студентів у різних установах соціальної сфери; недостатнього рівня сформованості соціально-проектних компетентностей.

Таким чином, формування професійної компетентності соціальних працівників є адаптивний, системно організований, варіативний, індивідуально-творчий динамічний процес. Причому адаптивність досягається головним чином професійною підготовкою та різними формами підвищення кваліфікації. Поповнення рядів соціальних працівників підготовленими спеціалістами, системне підвищення рівня їхнього професіоналізму та компетентності – все це сприяє ефективності заходів із соціального захисту населення в цілому.